

UDK: 372.881.1

CHET TILLARINI O‘QITISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING ILMIY ASOSLARI

<https://doi.org/10.24412/2181-1784-2025-27-243-246>

Abdusamatova Nozima

JIDU Xalqaro munosabatlar fakulteti 3 kurs talabasi

Ilmiy rahbar: Niyozova Olmosxon Erkaboyevna

JIDU Sharq tillari kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya: *Mazkur ilmiy maqolada chet tillarini o‘qitishda qo‘llanilayotgan zamonaviy pedagogik yondashuvlar va innovatsion texnologiyalarning ilmiy-nazariy asoslari tahlil qilinadi. Tadqiqot kommunikativ metod, talaba markazli ta‘lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va madaniyatlararo kompetensiya konsepsiyalariga tayangan holda olib borilgan. Yetakchi xorijiy olimlarning ilmiy qarashlari va shu sohaga tegishli ilmiy-akademik maqolalar asosida chet tili ta‘limining bugungi rivojlanish tendensiyalari yoritilib, ularning ta‘lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati asoslab beriladi.*

Kalit so‘zlar: *chet tili ta‘limi; kommunikativ yondashuv; innovatsion texnologiyalar; madaniyatlararo muloqot; talaba markazli ta‘lim.*

Аннотация: *В данной научной статье анализируются научные и теоретические основы современных педагогических подходов и инновационных технологий, используемых в обучении иностранным языкам. Исследование проводилось на основе концепций коммуникативного метода, студентоцентрированного образования, информационно-коммуникационных технологий и межкультурной компетенции. На основе научных взглядов ведущих зарубежных ученых и научных и академических статей в данной области освещаются современные тенденции развития обучения иностранным языкам и обосновывается их важность для повышения эффективности образования.*

Ключевые слова: *обучение иностранным языкам; коммуникативный подход; инновационные технологии; межкультурный диалог; студентоцентрированное образование.*

Abstract: *This research article analyzes the scientific and theoretical foundations of modern pedagogical approaches and innovative technologies used in*

foreign language teaching. The study was conducted based on the concepts of the communicative method, student-centered education, information and communication technologies, and intercultural competence. Drawing on the scientific views of leading international scholars and scientific and academic articles in this field, it highlights current trends in the development of foreign language teaching and substantiates their importance for improving the effectiveness of education.

Keywords: *foreign language teaching; communicative approach; innovative technologies; intercultural dialogue; student-centered education.*

KIRISH

Globallashuv jarayonlarining jadallashuvi, xalqaro aloqalarning kengayishi va axborot texnologiyalarining jadal rivoji chet tillarini o‘rganishga bo‘lgan ehtiyojni keskin oshirdi. Bugungi kunda chet tilini bilish nafaqat shaxsiy rivojlanish, balki professional muvaffaqiyat, akademik harakatchanlik va madaniyatlararo muloqotning muhim sharti sifatida e’tirof etilmoqda. Shu sababli chet tillarini o‘qitish metodikasi ham an’anaviy yondashuvlardan voz kechib, zamonaviy, innovatsion va talaba ehtiyojlariga moslashgan shaklga o‘tmoqda.

Til o‘qitish metodikasida muhim burilish kommunikativ yondashuv bilan bog‘liq bo‘lib, bu yondashuv tilni faqat grammatik qoidalar majmui sifatida emas, balki ijtimoiy va madaniy hodisa sifatida talqin qiladi. Mashhur metodist olim D. Nunan til o‘rganish jarayonida asosiy e’tibor til birliklarini yodlashga emas, balki ularni real kommunikativ vaziyatlarda qo‘llay olish qobiliyatini shakllantirishga qaratilishi lozimligini ta’kidlaydi.¹ Ushbu qarash zamonaviy chet tili ta’limining nazariy poydevorini tashkil etadi.

Asosiy qism

Kommunikativ yondashuvning ustun jihatlari

Zamonaviy chet tili ta’limida kommunikativ yondashuv yetakchi o‘rin egallaydi. Ushbu metodga ko‘ra, til o‘rganishning asosiy maqsadi — o‘quvchini real hayotiy vaziyatlarda erkin muloqot qila oladigan shaxs sifatida shakllantirishdan iborat. Britaniyalik olim H. G. Widdowson til o‘qitishda shakl va mazmun o‘rtasidagi muvozanat ahamiyatli ekanligini ta’kidlab, “tilni bilish — bu qoidalarni bilish emas, balki ularni to‘g‘ri vaziyatda to‘g‘ri qo‘llay olishdir”, deya izohlaydi.² Kommunikativ yondashuv davomida dialoglar, munozaralar, rolli

¹ Nunan, D. (1999). Second Language Teaching and Learning. Boston: Heinle & Heinle.
<https://books.google.com/books?id=3B3wAAAAMAAJ>

² Widdowson, H. G. (1978). Teaching Language as Communication. Oxford: Oxford University Press.
<https://books.google.com/books?id=Yp9nAAAAMAAJ>

o‘yinlar va shuningdek muammoli vaziyatlardan foydalanish o‘quvchining faolligini oshiradi, mustaqil fikrlash va nutqiy kompetensiyani rivojlantiradi.

Innovatsion texnologiyalarning ta’limdagi o‘rni

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi ko‘pgina sohalarga va o‘z navbatida chet tillarini o‘qitish jarayoniga ham yangi imkoniyatlar olib kirdi. Onlayn platformalar, mobil ilovalar, virtual sinflar va sun‘iy intellektga asoslangan mashqlar ta’lim jarayonini individuallashtirishga va dars jarayonining samaraliligini sezilarli darajada oshirishga xizmat qilmoqda. Amerikalik olim M. Warschauer raqamli texnologiyalar til o‘rganishda mustaqillik va motivatsiyani kuchaytirishini eslatib o‘tib, ularni zamonaviy ta’limning ajralmas qismi sifatida belgilaydi.³ Zamonaviy texnologiyalarga asoslangan vositalar o‘quvchiga istalgan vaqtda va istalgan joyda bilim olish imkonini yaratadi, bu esa masofaviy ta’lim sharoitida ayniqsa muhim ahamiyatga ega.

Madaniyatlararo kompetensiya va til ta’limi

Til va madaniyat o‘rtasidagi uzviy aloqa zamonaviy chet tili ta’limining ahamiyatli jihatlaridan biridir. Tilni madaniy kontekstdan ajratib o‘rganish kommunikativ kompetensiyaning butunlay shakllanishiga to‘sqinlik qiladigan asosiy omildir. Shu bois amerikalik olim C. Kramsh til o‘rganishni “madaniyatlararo muloqot jarayoni” sifatida talqin qilib, madaniy kompetensiyani rivojlantirish dolzarb ekanligini ta’kidlaydi.⁴

Talaba markazli yondashuvning ahamiyati

Talaba markazli ta’lim konsepsiyasiga ko‘ra, o‘quvchi bilim oluvchi passiv subyekt emas, balki ta’lim jarayonining faol ishtirokchisi hisoblanadi. L. Vygotskiyning “yaqin rivojlanish zonasi” nazariyasiga ko‘ra, bilim ijtimoiy hamkorlik orqali shakllanadi.⁵ Bu yondashuv guruhli va interaktiv mashg‘ulotlarning ilmiy asosini tashkil etadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, chet tillarini o‘qitishda zamonaviy yondashuvlar va innovatsion texnologiyalar ta’lim samaradorligini oshirish va o‘quvchilar uchun oson o‘zlashtirish sharoitini yaratadigan muhim omil hisoblanadi. Kommunikativ metod, raqamli texnologiyalar, madaniyatlararo va talaba markazli yondashuvlarning uyg‘unlashuvi tufayli o‘quvchilarning til kompetensiyasi sezilarli

³ Warschauer, M. (2004). Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide. Cambridge, MA: MIT Press.

<https://mitpress.mit.edu/9780262633268/technology-and-social-inclusion/>

⁴ Kramsh, C. (1993). Context and Culture in Language Teaching. Oxford: Oxford University Press.

<https://books.google.com/books?id=fTzRAAAAMAAJ>

⁵ Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press. <https://www.hup.harvard.edu/catalog.php?isbn=9780674576292>

darajada ko'tarildi. Yetakchi olimlarning ilmiy yondashuvlari zamonaviy chet tili ta'limi shaxsni global dunyoga moslashgan, mustaqil fikrlovchi va madaniyatlararo muloqotga tayyor inson sifatida shakllantirishga xizmat qilishini tasdiqlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Nunan D. Second Language Teaching and Learning. Boston: Heinle & Heinle, 1999. 330 b.
2. Widdowson H. G. Teaching Language as Communication. Oxford: Oxford University Press, 1978. 144 b.
3. Warschauer M. Technology and Language Learning. Oxford: Oxford University Press, 2004.
4. Kramsch C. Context and Culture in Language Teaching. Oxford: Oxford University Press, 1993.
5. Vygotsky L. S. Mind in Society. Cambridge: Harvard University Press, 1978.
6. Niyozova O. E. O'ZBEKCHA-KOREYSCHA TARJIMALARDA O'XSHATISHLARNI TARJIMA QILISH USULLARI //Academic research in educational sciences. – 2022. – T. 3. – №. 1. – C. 27-34.
7. Niyozova O. E. O'ZBEKCHA-KOREYSCHA TARJIMALARDA O'XSHATISHLARNI VUJUDGA KELTIRUVCHI GRAMMATIK VOSITALAR TARJIMASI //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2021. – T. 1. – №. 6. – C. 70-76.
8. Niyazova O. AKADEMIK LITSEY O'QUVCHILARING GRAMMATIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA INTEGRATIV YONDASHUV //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2024. – T. 4. – №. 25. – C. 41-46.
9. Niyazova O. UDK 81-139 AKADEMIK LITSEY O'QUVCHILARING GRAMMATIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA INTEGRATIV YONDASHUV //PROFESSIONAL MULOQOTDA XORIJIY TIL. – C. 41.